

wyc. 28.12.98 (N. 2/99)
last. PN-ISO 4150:98

UKD 663.931:633.73.001.4

MINISTERSTWO HANDLU ZAGRANICZNEGO I GOSPODARKI MORSKIEJ CENTRALNY INSPEKTORAT STANDARYZACJI	NORMA BRANŻOWA WYMAGANIA IMPORTOWE	BN-77
	Kawa surowa Oznaczenie wielkości ziarna	8136-08
		Grupa katalogowa XII 59

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy jest metoda oznaczania wielkości ziarna kawy surowej.

1.2. Zakres stosowania normy. Normę stosuje się do oznaczania wielkości ziarna tylko w tych partiach, które według kontraktu kupna-sprzedaży powinny zawierać ziarno sortowane według wielkości.

1.3. Określenia

1.3.1. Ziarna płaskie – ziarna kawy z jedną płaską płaszczyzną.

1.3.2. Ziarna perłowe – ziarna kawy prawie owalne powstałe w wyniku rozwoju pojedynczego nasienia w owocu.

2. METODA OZNACZANIA

2.1. Zasada oznaczania. Przesiewanie ręczne przez zestaw sit.

2.2. Przyrządy

a/ Waga techniczna o dokładności ważenia do 0,1 g.
b/ Sortownik ręczny składający się z dwóch kompletów wymiennych sit, wieka i dna, umożliwiającego zbieranie ziarna przechodzącego przez najmniejsze z użytych sit. Sita powinny być wykonane z kwadratowego kawałka metalowej blachy o grubości 1,6 mm i wielkości boku 304 mm. Otwory sit okrągłe lub podłużne powinny być wykonane techniką perforacji na powierzchni o wymiarach 270 X 270 mm w układzie siatki złożonej z trójkątów równobocznych o bokach 9,5 mm. Środki otworów powinny leżeć dokładnie w wierzchołkach trójkątów. Sita i dna powinny być osadzone w ramach drewnianych mających na obramowaniu wpusty umożliwiające składanie wymiennych sit w zamknięty pokrywę i dnem zestaw. Dwa komplety sit powinny składać się z:

- kompletu 9 sit z okrągłymi otworami, do oznaczania wielkości ziarna kawy o kształcie płaskim,
- kompletu 7 sit z podłużnymi otworami, do oznaczania wielkości ziarna kawy o kształcie perłowym.

Sita w kompletach powinny być oznaczone numerami odpowiadającymi:

- średnicy otworów okrągłych sita, mm,
- szerokości otworów podłużnych sita, mm.

Numerы sit i odpowiadające im wymiary otworów w sitach – wg tabl. 1.

Tablica 1

Sita o otworach okrągłych		Sita o otworach podłużnych	
nr sita	średnica otworów mm	nr sita	szerokość otworów mm
8	8,00	5 $\frac{1}{2}$	5,50
7 $\frac{1}{2}$	7,50	5 $\frac{1}{4}$	5,25
7	7,00	5	5,00
6 $\frac{3}{4}$	6,75	4 $\frac{1}{2}$	4,50
6 $\frac{1}{2}$	6,50	4	4,00
6	6,00	3 $\frac{1}{2}$	3,50
5 $\frac{1}{2}$	5,50	3	3,00
5 $\frac{1}{4}$	5,25		
5	5,00	długość otworów – 18 mm, jednakowa w sitach wszystkich numerów	

2.3. Wykonanie oznaczania. Wybrać komplet sit o kształcie otworów właściwym dla kształtu ziarna kawy w badanej próbce; okrągłych – dla ziarna płaskiego, podłużnych – dla ziarna perłowego. Przeprowadzić wstępne oznaczenie wielkości ziarna rozpoczynając od zastosowania sita o największych wymiarach otworów: nr 8 – dla ziarna płaskiego, nr 5 $\frac{1}{2}$ – dla ziarna perłowego. Wyznaczyć sito o największych wymiarach otworów, na którym z badanej próbki zatrzymuje się choć 1 ziarno. Złożyć zestaw roboczy sit w porządku numerycznie malejącym, poczynając od wieka w kierunku dna. Zestaw roboczy powinien składać

Zgłoszona przez Ministerstwo Handlu Zagranicznego i Gospodarki Morskiej Centralny Inspektorat Standaryzacji
Ustanowiona przez Dyrektora Centralnego Inspektoratu Standaryzacji dnia 4 lutego 1977 r. Zarządzeniem nr 229/N/77
jako norma obowiązująca w zakresie importu od dnia 1 października 1977 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 7/1977 poz. 20)

się z nie mniej niż 3 i nie więcej niż 4 sit. Eepośrednio nad dnem umieścić sito o numerze najmniejszym z zastosowanych do danego oznaczania. Z próbki laboratoryjnej odważyć 300 g ziarna kawy z dokładnością do 0,1 g. Odważkę wsypać na górne sito zestawu i przykryć wiekiem. Przesiewać ręcznie, utrzymując dno zestawu w pozycji w przybliżeniu poziomej. Wytrząsać łagodnie 3 min lekko przechylając przy tym zestaw z rogu na róg i lekko wstrząsając nim pionowo. Ziarna zatrzymane na poszczególnych sitach i na dnie oddzielnie zebrać i zważyć z dokładnością do 0,1 g. Jeżeli do oznaczania nie użyto w zestawie sita o numeracji najmniejszej w danym komplecie, należy zebrać pozostałą na dnie część odważki i w sposób wyżej podany oznaczać w niej wielkość ziaren, stosując zestaw złożony z kolejnych trzech lub czterech sit o malejącej numeracji.

Zmieniając sita w zestawie prowadzić oznaczanie do chwili aż użyte zostanie sito o najmniejszej numeracji, tj. nr 5 – dla ziaren płaskich i nr 3 – dla ziaren perłowych, lub sito, przez które nie będą przechodzić ziarna kawy.

2.4. Wyrażanie wyniku. Wynik oznaczania należy podać jako pozostałość na sitach oraz na dnie w procentach odważki użytej do oznaczania. Jeżeli suma poszczególnych frakcji wyrażonych w procentach wagowych jest różna od $100 \pm 0,5$, oznaczanie należy powtórzyć.

2.5. Protokół badania powinien podawać zastosowaną metodę i otrzymany wynik, jak również ujmować wszystkie szczegóły wykonania oznaczania nie ujęte w normie lub uważane za dowolne oraz wszystkie okoliczności mogące mieć wpływ na wynik. Protokół badań powinien obejmować wszystkie dane konieczne do pełnej identyfikacji próbki.

K O N I E C

IN FORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę – Ministerstwo Handlu Zagranicznego i Gospodarki Morskiej – Centralny Inspektorat Standaryzacji, Warszawa.

2. Normy związane

EN-76/8136-06 Kawa surowa. Pobieranie próbek

3. Normy zagraniczne i zalecenia międzynarodowe

CSRS ČSN 580113 1970 Metody zkouseni kavy

NRD TGL 89066 1967 Elatt 2 Gruppe 681 Bestimmung der Bohngroße von Rohkaffee

ISO/TC 34/SC 8/WG 2 Nr 198 Green Coffee. Method for determination of the distribution of the size of the beans of green coffee through manual screening

4. Autor projektu normy – mgr inż. Danuta Walczyk – Centralny Inspektorat Standaryzacji, Warszawa.